

**ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

БЛАГОДИР Юрій Анатолійович

УДК 351.83 (477)

**МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ
ТА ВІДТВОРЕННЯ ЕКОНОМІЧНО АКТИВНОГО НАСЕЛЕННЯ
В ПРАЦЕНАДЛИШКОВИХ РАЙОНАХ УКРАЇНИ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

ОДЕСА – 2004

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національній академії державного управління при Президентіві України.

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент
ЮЗЕФОВИЧ Владислава Володимирівна,
Національна академія державного управління при
Президентіві України, доцент кафедри управління
містом.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, доцент
ВОРОТІН Валерій Євгенович,
Національна академія державного управління при
Президентіві України, професор кафедри
економічної теорії та історії економіки;

кандидат наук з державного управління,
ПОЧТОВІЮК Андрій Борисович,
Кременчуцький державний політехнічний
університет, в.о. декана факультету управління

Провідна установа – Об'єднаний інститут економіки НАН України,
відділ міжгалузевих пропорцій та промислового
потенціалу, м. Київ

Захист відбудеться *17 грудня 2004 р. о 14 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.863.01 в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22, к. 212.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України (65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22).

Автореферат розісланий *16 листопада 2004 р.*

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А.М. Ананьєв

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Соціально-економічні трансформації, які сьогодні відбуваються в Україні, найяскравіше віддзеркалюються на ринку праці та впливають на процеси відтворення робочої сили. Демографічна ситуація, що склалася в державі, поглиблення процесу старіння населення у поєднанні із загальним економічним спадом і падінням рівня життя населення призвели до деформацій у формуванні та реалізації трудового потенціалу населення.

Сучасний соціально-економічний стан України потребує розробки системи заходів, які б з одного боку сприяли забезпеченню повної зайнятості працездатного населення, особливо в праценадлишкових районах України, що в сучасних умовах падіння попиту на працю вимагає негайних дій з боку органів державної влади. З іншого боку, впровадження трудозберігаючих технологій призведе до підвищення економічної ефективності виробництва.

Тому, слід створити таке соціально-економічне середовище та розробити нормативно-законодавчу базу, які б прискорювали впровадження в практику відповідної стратегії.

Дослідження національного ринку праці свідчить про наявність значної регіональної диференціації. Тому стратегія державного регулювання процесів відтворення робочої сили має концентруватися на специфіці кожного окремого регіону України.

Світові дослідження в галузі економіки накопичили великий досвід у вивченні питань, пов'язаних з ринком праці. Проте донедавна були практично відсутні дослідження щодо місця і ролі держави у регулюванні процесами, які відбуваються на ринку праці. Довгий час в нашій державі не розглядалося взагалі питання розвитку і функціонування ринку праці. Це обумовлювалось плановим характером розподілу робочої сили та законодавчо встановленими межами її функціонування.

Різке збільшення чисельності безробітних в державі, погіршення рівня добробуту населення, соціальна незахищеність значних прошарків суспільства та багато інших проблем, які виникають на ринку праці спонукала вітчизняних науковців до вивчення цих питань. Соціально-економічні перетворення, усвідомлення ролі ринку праці у забезпеченні зайнятості населення суттєво змінили підходи до дослідження процесів формування ринку праці, ефективного використання трудових ресурсів, надання соціальної підтримки мало захищеним верствам населення тощо. Про це свідчить аналіз наукових праць А. Нікіфорової, В. Петюха, В. Онікієнка, Д. Богині, Ю. Краснова, Г. Копалової, П. Саблука, в яких визначені напрями формування і функціонування ринку праці, піднімаються питання удосконалення державної системи зайнятості населення.

Проблемам державного регулювання ринку праці та управління трудовими ресурсами, забезпечення економічно активного населення держави робочими місцями, розвитку соціального партнерства на ринку праці присвячені роботи С. Бандура, Е. Лібанової, Н. Нижник, В. Князева, І. Розпутенка, В. Бодрова,

В. Бакуменка, В. Скуратівського, М. Орлатого, О. Ковалю, В. Трощинського, В. Троня, В. Ребкала тощо.

Проте на сучасному етапі в Україні ще недостатньо розглянута значна кількість питань економічного, організаційного, соціального характеру, які виникають при формуванні та застосуванні механізмів державного регулювання регіональних ринків праці в праценадлишкових районах.

Актуальність проблеми, недостатня розробленість ряду її аспектів, особливо на регіональному рівні, динамізм сучасних змін, обумовили вибір теми дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконувалась на кафедрі управління містом Національної академії державного управління при Президентіві України в межах комплексного наукового проекту “Державне управління та місцеве самоврядування” (РК 0199U002827) – тема дослідження “Основні напрямки вдосконалення територіальної організації влади та управління в контексті проведення Адміністративної реформи в Україні”, в якій автор дисертації був співвиконавцем.

Об'єкт дослідження - державна політика розвитку ринку праці праценадлишкового Гоцанського району Рівненської області та його економічно активне населення.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні та прикладні аспекти державного регулювання ринку праці як важливого чинника стабілізації соціальної та економічної ситуації в Україні.

Гіпотеза дослідження базується на припущенні, що в умовах багатокладної економіки державне регулювання є одним з основним факторів розвитку ринку праці, як на загальнодержавному рівні, так і на рівні регіонів, а особливо в праценадлишкових районах України. Воно містить значний потенціал щодо підвищення ефективності використання трудових ресурсів за умови застосування комплексу науково-обґрунтованих напрямів, методів та прийомів, визначення стратегічних цілей та послідовної їх реалізації.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є розробка теоретико-методологічних і прикладних засад вдосконалення діючих механізмів державного регулювання регіональних ринків праці в праценадлишкових районах України.

Для досягнення цієї мети були поставлені наступні *завдання*:

- розкрити теоретико-методологічні основи регулювання ринку праці та визначити причини недостатньої ефективності його функціонування;
- уточнити поняття “регіональний ринок праці” і його сутність;
- дослідити відповідність законодавчо-нормативної бази України потребам розвитку ринків праці в праценадлишкових районах;
- узагальнити та адаптувати до сучасних вітчизняних умов накопичений світовий досвід регулювання регіональних ринків праці в праценадлишкових районах;

- розробити загальну схему державного управління ринком праці праценадлишкового регіону.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною базою дисертаційного дослідження слугували фундаментальні положення сучасної теорії державного управління, основоположні законодавчі та нормативні акти України, зокрема Конституція України, закони України, укази Президента України, нормативні документи Кабінету Міністрів України, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань формування та регулювання ринку праці.

Для досягнення поставленої в роботі мети було використано сучасні методи дослідження, зокрема на основі системно-аналітичного методу виконано теоретичне узагальнення наукових концепцій, розробок і пропозицій провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, присвячених розвитку та функціонуванню ринку праці.

Для вирішення поставлених завдань використовувались методи: статистичного аналізу - для дослідження структури, динаміки розвитку і ефективності функціонування регіональних ринків праці в праценадлишкових районах; проблемно-орієнтовний метод - для наукового обґрунтування напрямів вирішення проблем розвитку ринку праці; компаративний метод - для співставлення розвитку ринків праці в різних регіонах та країнах. Застосовувались також методи комплексного системного аналізу економічних та управлінських явищ і процесів. Сукупність названих методів і прийомів склали методіку дисертаційного дослідження.

Інформаційну базу дослідження становили аналітичні та статистичні матеріали центральних органів державної виконавчої влади, Рівненської обласної державної адміністрації, Рівненського обласного центру зайнятості, Гощанської районної державної адміністрації Рівненської області, Національної академії державного управління при Президентові України, інші інструктивні та нормативно-правові документи, особисті обстеження автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

уперше:

- у вітчизняній науці запропоновано методіку прогнозування розвитку регіонального ринку праці в праценадлишковому районі (на прикладі Гощанського району Рівненської області);

- здійснено класифікацію факторів, що визначають характер та особливості функціонування сучасних механізмів державного регулювання ринку праці на регіональному рівні;

- здійснено системно-структурний аналіз регіонального ринку праці і на його основі виявлено та кількісно охарактеризовано взаємозв'язки між зайнятістю населення, попитом та пропозицією на робочу силу та соціально-економічними процесами в державі;

- *уточнено* і розширено існуючий понятійний апарат регіонального ринку праці;

- *дістали подальшого розвитку* методичні підходи щодо формування і розвитку партнерських відносин між органами державної влади, роботодавцями та громадськими організаціями на регіональному ринку праці;

- запропоновано основні шляхи вдосконалення механізмів регулювання регіональних ринків праці в працездатних районах.

Практичне значення одержаних результатів визначаються тим, що ряд методологічних та теоретичних положень і висновків створюють основу для формування механізму регулювання ринку праці на регіональному рівні і можуть знайти використання у подальшій науковій розробці проблем регіонального ринку праці в працездатних районах, практичній діяльності відповідних державних інституцій.

Результати та висновки дослідження були надані до Рівненського обласного центру зайнятості і знайшли практичне застосування під час розробки програми зайнятості населення Рівненської області та програм зайнятості населення районів і міст Рівненської області на 2003 рік (довідка впровадження № 01-1770 від 10 вересня 2003 року); використовувалися при підготовці Програми економічного та соціального розвитку Рівненської області на 2003 рік та Регіональної програми розвитку малого підприємництва в Рівненській області на 2003-2004 роки (довідка впровадження №1153 від 10 вересня 2003 року); були основою при підготовці програми соціально-економічного розвитку Гощанського району на 2003 рік та Районної програми зайнятості на 2003 рік (довідка впровадження №1008 від 10 вересня 2003 року).

Особистий внесок здобувача. Запропоновано методику прогнозування розвитку регіонального ринку праці в працездатному районі, яку реалізовано на прикладі Гощанського району Рівненської області. Доведено доцільність використання інструментів державного регулювання ринків праці в працездатних районах. Розроблено методологічні і концептуальні підходи щодо формування та функціонування ринків праці в працездатних районах України. Визначено основні шляхи вдосконалення механізмів державного регулювання регіонального ринку праці.

Апробація результатів дисертації. Основні ідеї і положення дисертаційного дослідження доповідались і дістали позитивну оцінку на науково-практичних конференціях, теоретико-методологічних семінарах. Найважливішими з них були: міжнародний науково-практичний семінар “Управління сучасним містом: проблеми, реалії та перспективи” (Київ, 2000); міжнародний науково-практичний семінар “Міське відновлення і економічний розвиток” (Одеса, 2001); науково-практична конференція за міжнародною участю “Державне управління в умовах інтеграції України в Європейський союз” (Київ, 2002); науково-практична конференція за міжнародною участю “Ефективність державного управління в контексті глобалізації та євроінтеграції” (Київ, 2003); міжнародна науково-практична конференція “Проблеми регіональної політики України” (Київ, 2003).

Результати дослідження обговорювались на теоретико-методологічних семінарах Національної академії державного управління при Президентіві

України та на засіданнях кафедри управління містом.

Публікації. Основні положення дисертації відображені у п'яти друкованих роботах, з них 4 – у фахових виданнях, 1 – у матеріалах конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 189 сторінок (основна частина – 161 сторінка), список використаних літературних джерел (123 найменування), розміщений на 11 сторінках, додатків – 13, розміщених на 14 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовується актуальність теми, визначаються мета, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, оцінюється ступінь розробленості проблеми, застосування методології вивчення ринку праці на практиці в сучасних умовах, у тому числі розробки стратегій розвитку ринку праці в праценадлишковому районі, висвітлюється наукова новизна й практичне значення отриманих результатів, наводяться дані про їх впровадження й апробацію.

У першому розділі – *“Теоретико-методологічні аспекти дослідження ринку праці України як об'єкту державного управління”* - досліджено поняття та сутність ринку праці, проаналізовано сучасний стан досліджень в сфері формування та державного регулювання даного виду існуючих ринків, визначено місце і роль ринку праці в сфері державного управління та в економічній системі держави, особливості функціонування регіональних ринків праці в праценадлишкових районах.

Визначено, що дзеркальним відображенням більшості політичних та соціально-економічних процесів, що відбуваються в державі є ринок праці, який фокусує в собі найгостріші проблеми: ріст безробіття, посилення структурних і регіональних диспропорцій зайнятості, неконтрольований відтік робочої сили за кордон, зміни в якості робочої сили і мотивації праці, падіння рівня доходів населення тощо. Ці проблеми стають істотним фактором поглиблення кризових явищ, стримують структурні зміни, а їх вирішення створює передумови для стабілізації соціального і економічного росту. Стан економіки, існуючий склад робочої сили, система оплати праці, соціальне партнерство, законодавча та нормативно-правова база – це ті основні чинники, які впливають на формування і розвиток ринку праці будь-якої держави. Тому цілком зрозуміло, що ринок праці кожної країни має свої особливості й специфіку. Проте існують і спільні закономірності становлення ринків праці, які характерні лише їм і відрізняють їх від інших існуючих типів ринків.

У роботі доведено необхідність посилення уваги до вивчення ринку праці як у теоретичному, так і у практичному аспектах. Необхідно здійснити дослідження механізмів державного регулювання ринку праці, зокрема економічної сутності ринку праці в праценадлишковому районі.

Запропоновано розробити новий підхід до аналізу світової практики і власного досвіду в питаннях функціонування та державного регулювання ринку праці та зайнятості населення в працenaдлишкових районах.

Аналіз літературних джерел та проведені дослідження показали, що в економічній теорії існує багато концепцій, подекуди протилежних у баченні раціонального формування і функціонування ринку праці. Але, основні з них можна згрупувати в чотири напрями: класичний, неокласичний, кейнсіанський та монетаристський. Кожен з цих напрямів сприяв виникненню своїх шкіл, таких як: неокласичний синтез, посткейнсіанський еkleктизм тощо. Виходячи із існування різних вчень, дослідники не дійшли однозначного трактування всіх процесів, які відбуваються на ринку праці, та по-різному висвітлюють природу їх виникнення. Яскравим прикладом цього є аналіз безробіття, як невід'ємної складової ринку праці. Найпоширенішими у економічній літературі є наступні трактування причин виникнення безробіття: прихильники мальтузіанської теорії вважали, що безробіття виникає через надмірну кількість населення, неокласики дослідили залежність рівня безробіття від рівня існуючої заробітної платні, за кейнсіанською теорією, безробіття було наслідком недостатнього ринкового попиту, марксисты пояснювали виникнення цього явища через ріст органічної будови капіталу тощо.

Вітчизняні вчені сучасності відводять ринку праці одне з визначальних місць у формуванні дієздатної економіки держави. У багатьох наукових дослідженнях зазначено, що проблеми зайнятості є стрижневим напрямом державної політики ринку праці, яка охоплює широкий спектр соціальних аспектів. У сучасних умовах переважна більшість з них потребує розробки відповідного методологічного та методичного інструментарію, оскільки передбачає дослідження принципово нових соціально-економічних явищ.

У ході дослідження виявлено, що становлення та розвиток ринку праці України відбувався паралельно з прийняттям ряду законодавчих та нормативно-правових актів, які регулюють трудові відносини в державі. Цей процес розпочався з проголошенням незалежності України, на початку 90-х років ХХ століття. На сучасному етапі можна констатувати, що трудове законодавство досить розвинене, але воно подекуди не відповідає вимогам сьогодення, не забезпечує правовою підтримкою процеси, що відбуваються на ринку робочої сили тощо. Отже, необхідність вдосконалення правового та законодавчого регулювання залишається досить актуальним.

У розділі доводиться, що держава повинна створити такі соціально-політичні та економічні умови, які б сприяли реалізації конституційних гарантій громадян щодо права на працю. У свою чергу це право може бути здійснено тільки за умов функціонування розвинутого ринку праці, який забезпечує рух та відтворення робочої сили, і таким чином здійснює прямий вплив на економіку держави та її ефективність.

Досліджено, що немає практично жодної сфери, якої б не охоплював ринок праці. Він функціонує також і в межах підприємства, і поза ним. До проблем ринку праці в межах підприємства відносять, зокрема, проблеми, пов'язані з організацією праці та заробітної плати, охороною праці, наймом і звільненням працівників,

плинністю кадрів тощо. Ці питання можна вважати одними з основних проблем ринку праці, які цікавлять і роботодавців, і найманих працівників, здебільшого вони виникають на мікрорівні. Проте деякі із них стосуються і макрорівня, тобто істотно впливають на формування загальної інфраструктури ринку праці.

У ході дослідження встановлено, що актуальність та гострота проблем, які виникають в умовах функціонування цивілізованого ринку праці, а саме: забезпечення зайнятості та скорочення безробіття, законодавче регулювання трудових відносин, соціальний захист, соціальне партнерство, пенсійне забезпечення тощо потребує державного регулювання з метою запобігання незворотних катастрофічних наслідків.

У другому розділі – *“Адміністративно – економічні механізми розвитку регіональних ринків праці”* – проаналізовано існуючі регіональні ринки праці України. Визначено, що ринок праці являє собою відкриту підсистему, що через міжрегіональні міграції органічно взаємодіє з ринками праці інших регіонів.

Вузлові регіональні ринки праці формуються під дією інтенсивних потоків працездатного населення.

Осьові регіональні ринки утворюються на малоосвоєних територіях в результаті інтенсивних трудових потоків, що спрямовуються до кількох близько розташованих центрів з подібним за розміром і функціональним призначенням потенціалу.

Зональні ринки складаються на відносно рівномірно освоєних територіях з близьким типом і потенціалом зоноутворювальних центрів (можуть охоплювати значні території).

Більшість регіональних ринків праці в Україні, що сформувалася на зональних та осьових соціально-економічних комплексах, належить до потенційних, оскільки зв'язки по використанню “периферія - центр” мають недостатньо високу інтенсивність. Такі потенційні регіональні ринки праці сьогодні займають дві третини території країни. Найбільш наочно процес перерозподілу трудових ресурсів виявляється на вузлових регіональних ринках праці - на користь промислових міст. Значні доцентрові потоки трудових ресурсів концентруються в промислових містах - агломераціях (регіональні ринки праці з центрами в обласних містах). Але найбільшу принадність мають промислово - транспортні міста, транспортні вузли, особливо ті, що розташовані в районах агропромислової спеціалізації.

Ще одну групу часткових регіональних ринків праці складають такі, які формуються в полі тяжіння промислово - аграрних і агропромислових зон. Такий економічний простір майже рівномірно насичений господарськими об'єктами, густота населення тут відносно рівномірна. В окремих випадках формуються так звані зональні часткові регіональні ринки праці без чітко розмежувальних трудових потоків між центрами окремих адміністративних районів.

Більшість ринків праці на основі аграрно - промислових міст належать до таких, що втрачають трудові ресурси, які тяжіють до населених пунктів з розвинутою базою, до промислових міст, транспортних вузлів і багатофункціональних центрів.

Трудові ресурси, структура зайнятості населення на ринку праці відіграє провідну роль у формуванні системи прогнозів соціально-економічного розвитку країни та її регіонів. Трудові ресурси входять до складу продуктивних сил як головна рушійна сила.

Враховуючи ту обставину, що зараз у сфері зайнятості населення України відбувається зміна тенденцій та пріоритетів, формування прогнозів ґрунтується на оцінці різних варіантів розвитку процесів у сфері відтворення трудових ресурсів та функціонування ринку праці, у взаємозв'язку із рівнем розвитку та розміщенням матеріально-сировинних компонентів регіону.

Прогноз трудових ресурсів на регіональному рівні доцільно розробляти, виходячи з двох позицій. Перша позиція повинна враховувати не лише можливість, а й продовження в Україні фази спаду та поглиблення негативних тенденцій в демографічному і соціальному розвитку. Це, безперечно, спричиняє погіршення умов зайнятості населення, зниження рівня зайнятості, зростання безробіття та незареєстрованої зайнятості.

Друга позиція повинен будуватись на гіпотезі загального макроекономічного вирівнювання, зростання реальних доходів і рівня життя населення, ймовірними наслідками якого можуть бути: зменшення темпів падіння продуктивності праці в галузях економіки та поступове зростання її рівня, інтенсивне вивільнення надлишкової робочої сили з існуючих галузей економіки, розвиток підприємництва і самозайнятості, легалізація тіньової зайнятості.

Світовий досвід засвідчує високу ефективність використання інструментарію впливу держави на розвиток економіки і зайнятості в розвинених країнах. Тим більш суттєвою повинна бути роль держави на етапі переходу від командно-адміністративної до ринкової економіки. Регіональне регулювання ринку праці виявляється в різних комбінаціях співвідношень заходів і методів регулювання. Вони випливають із стану регіональної економічної системи, яка склалася, а також із соціально-демографічної структури населення, професійно-кваліфікаційної структури робочої сили, різних видів зайнятості, поширених на тій чи іншій території, а також врахування можливих параметрів стратегічного розвитку територій. Вдосконалення механізму регулювання ринку праці можливе на основі застосування методів ситуаційного управління.

Сучасна ситуація на ринках праці у працenaдлишкових районах, якими є більшість регіонів України, достатньо складна і суперечлива, що обумовлюється як загальним станом економіки, так і характером трансформаційних процесів в окремих галузях і регіонах.

Існуюча регіональна нерівномірність у рівнях зайнятості населення пояснюється: недоліками у приватизації і конверсії воєнно-промислового комплексу, які не дали очікуваних результатів щодо підвищення ефективності, масштабів вивільнення працівників; збереженням великої кількості нерентабельних підприємств, що акумулюють значні контингенти персоналу у вигляді прихованого безробіття; високими темпами інфляції, особливо на початковому етапі ринкових перетворень; погіршенням життєвого рівня населення, що змусило незайняте населення працювати, а зайнятих - не покидати

робочі місця навіть на умовах вимушеної неповної зайнятості. Дослідження показало, що промислові, ресурсні та інвестиційні потенціали регіонів різко відрізняються між собою. Ці розбіжності мають тенденцію до поглиблення. В цьому зв'язку виникає проблема здійснення ефективної і адекватної регіональної політики, направленої на модернізацію і реформування економіки та залучення інвестицій.

Як показує практика, зусилля регіональної влади в досягненні цих цілей не завжди достатньою мірою ефективні. Одна з основних причин - відсутність чітко розроблених і здійснюваних планів розвитку територій, які базуються на використанні лише місцевого потенціалу.

Для цього регіонам потрібно не лише здійснити оцінку власних потреб та інтересів, але й визначити оцінку власних можливостей щодо задоволення цих потреб. При цьому необхідно враховувати, що окремі регіони поступово повинні інтегруватися у світову економіку, а значить, конкурувати між собою в боротьбі за інвестиції та кваліфіковану робочу силу, забезпечувати підвищення рівня життя населення. Іншими словами, необхідно розробити нові науково-технічні дослідження і прогностичні розробки.

Становлення ринку праці в Рівненській області відбувається з урахуванням історичних умов розвитку даної території та існуючої соціально-економічної ситуації в Україні.

У зв'язку з цим у роботі виділено основні групи факторів впливу на формування ринку робочої сили:

- демографічні (віково - статевая структура населення, міграційні потоки, динаміка демографічного навантаження працездатного населення);
- соціально - економічні (якість трудових ресурсів та трудового населення; чисельність трудових ресурсів, рівень та особливості зайнятості, трудова активність громадян тощо).

Рівненська область не має відтворення робочої сили, що виявляється в постійному скороченні частки населення працездатного віку, як основи трудових ресурсів, в загальній структурі населення.

Для забезпечення соціально-економічних, організаційних і правових умов щодо реалізації права громадян на працю на основі державної політики зайнятості та стабілізації ринку праці розробляється щорічно Програма зайнятості населення Гощанського району Рівненської області.

В Гощанському районі щорічно проводиться оцінка стану регіонального ринку праці, обсягів зайнятості, рівня безробіття; визначаються основні напрями сприяння зайнятості населення; координується робота місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань забезпечення зайнятості населення; здійснюється моніторинг інформаційного забезпечення районної державної адміністрації з питань реалізації завдань та заходів Програми.

Макроекономічне регулювання ринку праці не може охопити всіх його аспектів, врахувати особливості територій. Тому дуже важливим рівнем регулювання ринку праці є регіональний рівень. На цьому рівні вивчається стан ринку праці, співвідношення попиту та пропозиції робочої сили з урахуванням

специфіки кожного регіону. В залежності від пріоритетів розвитку конкретного регіону, формується концепція зайнятості, передбачаються заходи стимулювання тих чи інших підприємств. Тому найбільшу увагу в роботі приділено саме регіональному рівню.

Успішне функціонування ринку праці і його розвиток в напрямку соціалізації потребує вдосконалення його регулювання на основі застосування нових методів.

Оцінка різних методів управління ринком праці і зайнятостю свідчить про доцільність застосування ситуаційного управління, основу якого складає ситуаційне моделювання як галузь системно-аналітичної діяльності.

Ситуаційне регулювання регіонального ринку праці здійснюється на основі аналізу системи показників, які ми згрупували у три блоки: блок економічних показників; блок ефективності використання трудового потенціалу регіону; блок якості життя. Дана система показників охоплює увесь комплекс економічних, соціальних, демографічних та інших факторів у їх взаємозв'язку.

В умовах трансформаційної економіки України в основу розробки підходів до регулювання регіонального ринку праці доцільно покласти моделі, в яких використовуються різноманітні економічні розрахунки і показники, які характеризують стан і прогностичну динаміку регіону. Теорія ринкової економіки і практика аналізу доводять, що ринки праці є неоднорідними, а тому вимагають різних комбінацій заходів і методів їхнього регулювання. В першу чергу необхідно враховувати особливості сегментації ринків праці за такими ознаками, як професійно-галузева, кваліфікаційно-заробітна та соціально-демографічна. Шляхом поєднання цих ознак можна виділити групи працівників, що відрізняються пріоритетністю сфери діяльності та рівнем матеріального забезпечення в трансформаційній економіці.

Враховуючи ресурсні можливості і різноманітні комбінації їх використання в працenaдлишкових районах, можна прогнозувати різні моделі розвитку ринку праці, а в подальшому і різні моделі його регулювання. В загальному вигляді модель управління ринком праці повинна бути орієнтованою на пріоритети розвитку регіонів, забезпечення повної, продуктивної зайнятості і підвищення рівня життя населення.

Вибір моделей ситуаційного регулювання ринків праці повинен ґрунтуватись на всебічному аналізі процесів розвитку основних галузей економіки, що дозволяє прогнозувати структуру ринку робочих місць і рівень зайнятості економічно активного населення та безробіття.

Методика ситуаційного регулювання регіонального ринку праці з використанням автоматизованої системи на персональному комп'ютері може бути використана в практичній роботі регіональних центрів зайнятості.

У третьому розділі – *“Державне регулювання розвитку соціального партнерства на ринку праці України”* на основі проведеного аналізу визначено, що у процесі еволюції соціально-трудових відносин людство виробило ефективний механізм, за допомогою якого спільні інтереси найманих працівників і власників засобів виробництва здійснюються мирним і цивілізованим шляхом. Однією з важливих частин цього механізму є соціальне партнерство на ринку праці. За умов

економічної кризи в Україні принципового значення набуває поширення і закріплення принципів співробітництва і компромісу, недопущення ситуації, коли різні соціальні групи витрачатимуть свої зусилля на взаємну боротьбу. Розвиток соціального партнерства на ринку праці в праценадлишкових районах України є актуальним завданням і з погляду надання можливості працівникам і роботодавцям здійснювати вплив на органи державного управління в умовах, коли державна власність є найбільш ваговою. Головні суб'єкти ринку праці - наймані працівники і підприємці - мають значною мірою протилежні інтереси. Роботодавець намагається щонайдешевше купити повноцінну робочу силу і підтримувати її ціну на рівні інтересів свого підприємства, - працівник хоче отримати за свою працю таку заробітну плату, яка забезпечила б йому нормальне життя й умови для продуктивної праці.

Водночас інтереси працівників і підприємців частково збігаються. Роботодавець зацікавлений мати стабільний склад кваліфікованих працівників, щоб забезпечити ефективну роботу підприємства. Найманий працівник також заінтересований в стабільній роботі підприємства, випуску конкурентоспроможної продукції, адже це гарантує йому зайнятість і певний рівень доходу.

Збалансувати інтереси обох сторін шляхом переговорів і пошуку компромісу допомагає система соціального партнерства, її головна суспільна функція полягає в тому, щоб, незважаючи на розбіжності в інтересах, знайти можливість для нейтралізації індивідуального і групового егоїзму як підприємців, так і працівників, не допустити руйнівних страйків та створити умови, з одного боку, для забезпечення належного рівня доходів найманих працівників, а з іншого - для динамічного розвитку виробництва.

Стосовно ринку праці соціальне партнерство визначає спільну діяльність уряду, підприємців і профспілок, спрямовану на погодження інтересів і вирішення соціально-трудова проблем. Суть цих проблем у тому, що на ринку праці є продавець і покупець. Вони самі повинні домовлятися про ціну й умови купівлі-продажу робочої сили. Однак цей процес повинен здійснюватися у певних рамках, цивілізовано, за правилами і нормами, які захищають інтереси обох сторін, тобто на основі партнерських взаємовідносин.

Сутність соціального партнерства визначається в двох аспектах, які не суперечать, а доповнюють один одного. По-перше, соціальне партнерство - це особливий специфічний тип відносин між соціальними групами, класами, суб'єктами виробництва, який дозволяє в умовах збереження соціального миру забезпечити баланс і реалізацію найважливіших соціально-трудова інтересів.

Об'єднуючи зусилля держави, роботодавців і профспілок, система соціального партнерства дозволяє впливати на формування і ефективно використання трудового потенціалу. Цей вплив здійснюється через реалізацію узгоджених економічних та соціальних програм, забезпечення гарантій у сфері зайнятості, оплати праці, регулювання умов найму і звільнення працівників, робочого часу і часу відпочинку, створення умов для професійного зростання працівників. Держава у соціальному партнерстві виконує такі функції: вона виступає гарантом основоположних прав працівників, профспілок, підприємців. Ці

права забезпечуються насамперед через розробку правових основ і організаційних форм соціального партнерства, правил взаємодії сторін, установлення (визначення) обґрунтованого розміру мінімальних соціально-трудоваих стандартів (мінімальної зарплати, соціальних пільг і гарантій тощо); держава є незалежним регулятором системи соціально-трудоваих відносин, встановлюючи правові норми, які захищають права профспілок і трудящих, організаційні й процедурні правила колективних переговорів та урегулювання трудових конфліктів; держава може брати участь у соціальному партнерстві як зацікавлена сторона на переговорах і консультаціях з метою вироблення чи впровадження в життя соціально-економічної політики. Це досягається шляхом установлення орієнтирів або ж гранично допустимих надбавок до заробітної плати, заморожування заробітної плати або ж примусового продовження колективних договорів; держава є головним роботодавцем і її політика у соціально-трудоваих відносинах у державному секторі має суттєвий вплив на трудові стосунки в цілому; держава може здійснювати арбітражні функції примирення під час вирішення колективних конфліктів між працівниками і роботодавцями, оскільки в такому разі адміністративні процедури коштують для конфліктуючих сторін значно дешевше, ніж судовий процес; держава у соціальному партнерстві виступає як організатор, створюючи умови для вироблення угод, які законодавчо закріплюють і забезпечують контроль за їхнім дотриманням.

Співробітництво соціальних партнерів здійснюється у формі консультацій, переговорів, які в більшості випадків закінчуються укладанням тарифних угод і колективних договорів.

В Україні створено інституційну основу соціального партнерства, яка містить нормативно-правові акти його функціонування, процедури укладання угод і договорів, тристоронні органи для узгодженого вирішення проблем соціально-трудоваї сфери, здійснення державної політики зайнятості населення, соціального захисту безробітних.

Великий вплив на організацію соціального партнерства в Україні має досвід зарубіжних країн, норми, що містяться в конвенціях Міжнародної Організації Праці (МОП), її рекомендації. Однак загалом відносини соціального партнерства розвинуто ще недостатньо, а саме партнерство на ринку праці України перебуває на початковій стадії.

Світова практика шляхом пошуку й експерименту виробила різні моделі систем соціального партнерства, які визначаються економічними, культурними, соціопсихологічними особливостями країн. Ефективність цих моделей вивірено і доведено не тільки за часів економічного зростання і стабільності, а й у періоди інфляції, криз, застійного безробіття. Більш як піввіковий досвід соціального партнерства переконливо свідчить, що в кризових ситуаціях система партнерського регулювання соціально-економічних і трудових відносин, яка базується на основі цілісної соціально-економічної державної політики, виступала не лише як засіб стабілізації економічного і політичного розвитку, а головне - як інструмент прогресивних перетворень у суспільстві. Проблеми організації системи соціального партнерства значною мірою пояснюються браком досвіду роботи

державних органів, профспілок і роботодавців в умовах ринкової економіки і демократичного суспільства. У зв'язку з цим величезну роль відіграє діяльність держави, її законодавчих і виконавчих органів, які повинні не тільки вдосконалювати законодавчу базу соціального партнерства, а й створювати умови для ділового співробітництва заінтересованих сторін у справі розвитку ринку праці й забезпечення соціальної стабільності суспільства.

ВИСНОВКИ

Проведене дисертаційне дослідження регулювання ринку праці та відтворення структури економічно активного населення в працездатних районах України у цілому підтверджують, що поставлені завдання реалізовані, мета досягнута, покладена в основу дослідження наукова позиція автора себе виправдала і гіпотеза підтвердилась. На основі здійсненого дослідження зроблені такі висновки та пропозиції, що мають теоретичне і практичне значення.

1. Всебічний аналіз наукових джерел, присвячених проблемам державного управління регіональним ринком праці, свідчить що ці питання є одними з найважливіших управлінських та організаційних проблем, рівень наукових розробок яких недостатній і всебічно не охоплює сучасний розвиток наукової галузі “державне управління”. Гостро постала необхідність в комплексних дослідженнях механізмів державного регулювання ринком праці, особливо, в працездатних районах, якими є практично всі регіони України. Регіональні ринки праці являють собою сукупність соціально-економічних відносин, що мають специфічні територіальні особливості, за допомогою яких здійснюється формування попиту і пропозиції на робочу силу в межах регіону. Масштаби пропозиції робочої сили на регіональних ринках праці визначаються чисельністю та складом працездатних жителів регіону, їх трудовою активністю та сальдо маятникової міграції, оскільки прагнення працювати за винагороду диференційоване в залежності від регіональної економічної ситуації, сімейного стану, професійно-кваліфікаційної та освітньої підготовки, стану здоров'я і наявності інших джерел доходу.

2. Вивчення нормативно-правової бази ринку праці дозволяє зробити висновок, що основу правового регулювання ринку праці становить Кодекс законів про працю, який визначає правові засади і гарантії здійснення громадянами України права розпоряджатися своїми здібностями до продуктивної і творчої праці. Кодекс законів про працю України регулює трудові відносини всіх працівників, сприяючи зростанню продуктивності праці, поліпшенню якості роботи, підвищенню ефективності суспільного виробництва і піднесенню на цій основі матеріального і культурного рівня життя населення, зміцненню трудової дисципліни і поступовому перетворенню праці на благо суспільства в першу життєву потребу кожної працездатної людини.

Вдосконалення існуючого механізму державного регулювання ринку праці має базуватись на нових законодавчих підвалинах. Потребують законодавчого вирішення питання отримання випускниками середніх та вищих закладів освіти

гарантій щодо першого робочого місця, розповсюдження практики квотування робочих місць для інвалідів, інших малозахищених категорій громадян, дискретності виплати допомоги по безробіттю та встановлення її у випадку часткового безробіття тощо.

3. В ході дослідження механізмів державного управління ринком праці в працenaдлишковому районі встановлено, що однією з головних причин, які уповільнюють економічні реформи є криза управління. Тому зміна моделі державного управління є закономірним і необхідним етапом подальшого розвитку держави. Потрібно перейти від жорсткого вертикального управління до одночасного управління по горизонталі. При цьому слід досягти такого ступеню гнучкості, який дасть змогу адекватно реагувати на зміну ситуації. Тому запропоновано чітко розподілити повноваження між центром і регіонами та між місцевими державними адміністраціями і органами місцевого самоврядування.

4. Аналіз поглядів зарубіжних економістів-теоретиків переконує, що класичний підхід заперечення участі держави в економічних процесах помилковий. Діючі на практиці державні механізми, а саме: проведення інвестиційної, податкової, кредитно-грошової і міграційної політики, разом з проблемою зайнятості населення, законодавча і антимонопольна ініціативи, підтримання інфляційних процесів не призводять до досягнення рівня повної зайнятості або хоча б до стабілізації її на певному рівні. Вивчення досвіду в сфері регулювання зайнятості населення дає можливість стверджувати, що існують великі різнопланові можливості державного регулювання процесів відтворення і перерозподілу робочої сили, в тому числі і при переході від командної економіки до ринкових відносин. Потрібно виключити можливість прямого дублювання будь-якої з моделей, які набули поширення у розвинутих та постсоціалістичних країнах. Необхідно формувати свій національний ринок праці відповідно до соціально - економічної ситуації, яка реально склалася в Україні з безумовним використанням цього досвіду, особливо в питаннях соціального захисту незахищених категорій громадян, визначення кризових територій, які є осередками високого рівня структурного безробіття.

5. Встановлено, що важливе значення в сфері державного управління має розробка комплексу заходів по регулюванню ринку праці в працenaдлишковому районі. До таких заходів відносять активізацію інвестиційної діяльності, стимулювання гнучких форм зайнятості на виробництві, стимулювання підприємств в частині створення нових робочих місць, підвищення ефективності роботи місцевих служб зайнятості, організацію громадських робіт на рівні регіону, удосконалення методичної та інформаційної бази ринку праці.

6. Доведено, що механізми регулювання ринку праці охоплюють набір економічних, юридичних, соціальних і психологічних факторів, які обумовлюють його функціонування. Вони діють через систему працевлаштування, включаючи широку мережу центрів зайнятості, банки даних про робочі місця, державні програми допомоги у набутті професійних знань і працевлаштування незайнятого населення, цільові програми підприємств, які передбачають перепідготовку кадрів у зв'язку з плановою модернізацією виробництва, проведенням на підприємствах

політики стабілізації кадрів. Регулювання зайнятості населення відбувається на макро-і мікроекономічному рівнях. Макрорівень - це функціонування державного механізму економіки, де поряд з глобальними і найбільш важливими проблемами, прямим і побічним способом регулюється зайнятість населення. На мікроекономічному рівні, з прив'язкою до макрорівня, вирішуються безпосередньо проблеми зайнятості і безробіття.

7. Вивчення умов та факторів, які впливають на процеси в сфері зайнятості населення Гощанського району Рівненської області показують, що структура зайнятості населення даної території в основному відповідає загальноукраїнським тенденціям. Формування ринку праці в Рівненській області нерозривно пов'язане з економічними процесами в Україні і супроводжується зростанням чисельності незайнятого населення, збільшенням розбалансованості в попиті та пропозиції робочої сили, деяким призупиненням процесів маятникової та деяким збільшенням зовнішньої міграції. Основною проблемою реалізації трудової активності населення є проблема прихованого безробіття. В області також загострюється ситуація на фіксованому ринку праці, про що свідчить подальше суттєве зростання питомої ваги осіб з числа найменш захищених верств населення. Ситуація, що склалася на ринку праці Рівненщини, зокрема в Гощанському районі, потребує негайного державного втручання та застосування механізмів державного управління при формуванні та розвитку трудових відносин.

8. Доведено, що ринок праці Гощанського району Рівненської області формується під впливом загальної соціально-економічної ситуації в державі та регіоні. Тому необхідно враховувати вплив на ринок праці різних політичних рішень, які через державні механізми впливають на суть економічних програм, які не мають, на перший погляд, прямого відношення до формування ринку робочої сили області. Мова йде про процеси приватизації, структурної перебудови економіки, ліквідації збиткових підприємств тощо. Виникла нагальна потреба в проведенні аналізу впливу таких програм на ситуацію на ринку робочої сили та розробці конкретних заходів, які спрямовані на обмеження неконтрольованого зростання безробіття.

9. Структурні відмінності між попитом та пропозицією на робочу силу в досліджуваному регіоні дають підстави припускати, що такі фактори, як вік, стать, рівень освіти суттєво впливають на можливості особи зберегти роботу чи працевлаштуватися знову. У ході наукового дослідження встановлено, що все більше буде зростати нерівність між різними віковими групами населення на ринку праці. Для жінок, молоді, осіб передпенсійного віку ризик безробіття є найбільш високим. Тому для різних соціально-демографічних груп населення Рівненської області доцільно розробляти та застосовувати різні за змістом соціальні програми. Мова йде перш за все про програми, які пов'язані з формуванням та функціонуванням ринку праці, в яких повинен бути передбачений пріоритет на окремі соціальні групи населення при працевлаштуванні, навчанні, підвищенні кваліфікації.

10. Аналіз соціально-економічних процесів на ринку праці свідчить, що масові вивільнення працівників завжди співіснують з гострою потребою в кадрах

високої кваліфікації. Тому, в цьому контексті ринок праці необхідно розглядати, як один з пріоритетів державного управління, від ефективного функціонування якого залежить благополуччя населення держави та соціально-економічний розвиток України в цілому.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Благодир Ю.А. Формування трудових ресурсів села // Управління сучасним містом.-2002.-№ 10-12 (8).- С.90-96.
2. Благодир Ю.А. Ринок праці як соціально-економічна категорія та економічно активне населення як його складова // Управління сучасним містом.-2003.-№ 1-3 (9).- С.55-63.
3. Благодир Ю.А. Напрями становлення та розвитку ринку праці Гощанського району Рівненської області // Управління сучасним містом.-2003.-№ 3/7-9 (11).- С.85-90.
- 4.Благодир Ю.А. Регулювання ринку праці та оптимізація структури економічно активного населення в праценадлишкових районах України // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України.-2003.-№3.- С. 304-310.
5. Благодир Ю.А. Економічно активне населення та вплив процесів глобалізації на формування ринку праці України // Ефективність державного управління в контексті глобалізації та євроінтеграції: Матеріали щорічної науково-практичної конференції.- 2003.- Ч.2.- С.399-401.

АНОТАЦІЇ

Благодир Ю.А. Механізми державного регулювання ринку праці та відтворення економічно активного населення в праценадлишкових районах України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Національна академія державного управління при Президентові України.- Київ, 2004.

У дисертації висвітлені теоретико-методологічні та прикладні основи регулювання регіональних ринків праці України в праценадлишкових регіонах.

Досвід реформування економіки України свідчить про необхідність посилення уваги до ринку праці як у теоретичному, так і практичному плані. Першим кроком при цьому має бути теоретичні осмислення проблем ринку праці, зокрема його місця серед інших типів ринків, економічної сутності та основних економічних моделей тощо.

Також визначено і обґрунтовано теоретико-методологічні основи дослідження соціальних процесів на ринку праці, що відбуваються під впливом

економічних перетворень; обґрунтовано методичні підходи до оцінки соціально-економічної ефективності заходів по забезпеченню конкурентоспроможності незайнятого населення; розглянуто наукові засади здійснення структурної перебудови економіки України в контексті забезпечення національних інтересів; окреслено стратегічні напрями забезпечення соціальних пріоритетів ринку праці за умов структурної модернізації економіки. На основі наукового аналізу сучасної практики регулювання національного ринку праці запропоновано шляхи удосконалення механізму захисту економічно активного населення в працenaдлишкових районах.

Ключові слова: ринок праці, трудові ресурси, економічно активне населення, безробіття, сегментація ринку праці, соціальне партнерство.

Благодир Ю.А. Механизмы государственного регулирования рынка труда и воспроизводство экономически активного населения в трудоизбыточных районах Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного регулирования. – Национальная академия государственного управления при Президенте Украины. - Киев, 2004.

В диссертации усовершенствованы теоретико-методологические и прикладные основы государственного регулирования рынка труда, механизмов формирования региональных рынков труда в трудоизбыточных районах.

В исследовании показано, что социально-экономические преобразования, проводимые в Украине, привели к радикальным переменам во всех сферах общественной жизни, в том числе в области трудовых отношений. Резко сократилась сфера централизованного государственного регулирования. Предприятия начали самостоятельно решать вопросы заработной платы работников, условий и охраны их труда, численности персонала, организации и нормирования труда.

Определено, что ситуация на рынке труда характеризуется высокой степенью непрозрачности. Прежде всего это касается структуры занятости и незанятости, высокий уровень нерегистрируемой занятости, в том числе вторичной, скрытая занятость среди полностью и частично безработных дополняются скрытой безработицей.

В работе обобщены существующие подходы и результаты исследований по данной проблематике, выявлен ряд малоисследованных ее аспектов, разработаны теоретические и практические рекомендации относительно применения методов и подходов формирования региональных рынков труда.

В исследовании обоснована целесообразность использования инструментов маркетинга при разработке стратегии развития региональных рынков труда,

которые предусматривают, как обеспечить трудоактивное население рабочими местами.

В настоящее время из-за слабости профсоюзов преобладает заключение во многом формальных соглашений на отраслевом и региональном уровне. Профсоюзы в большей степени выступают лоббистами отраслевых интересов перед государством (фактически подменяя собой, предпринимательские союзы), чем защитниками интересов наемных работников. При этом все большая часть работодателей, якобы охватываемых соглашениями, отказывается от их выполнения, обоснованно ссылаясь на противоречие соглашений с гражданским правом. Постоянно ухудшается ситуация с заключением коллективных договоров на уровне организаций, где они наиболее эффективны. Уменьшается количество хозяйствующих субъектов, где действуют коллективные договоры, в большинстве случаев последние носят формальный характер. Коллективный договор не стал инструментом защиты прав и интересов работника.

В исследовании доказано, что содействие развитию институтов социального партнерства и коллективно-договорного регулирования трудовых отношений должно осуществляться в формировании самостоятельных, представительных и ответственных коллективных партнеров: профсоюзов и объединений работодателей; в развитии реальных механизмов коллективно-договорного регулирования.

Подчеркивается, что формирования и реализация стратегий должны сопровождаться развитием партнерских отношений между городской властью, государственными и негосударственными структурами, населением, которые дадут возможность более эффективно реализовывать поставленные цели на основе продуктивного сотрудничества в разных сферах жизнедеятельности, а результаты будут проявляться в увеличении объемов производства, усилении конкурентных стимулов, улучшении социально-экономической ситуации.

На основе всестороннего анализа ресурсного потенциала разработаны основные параметры формирования и развития рынка труда в трудоизбыточном районе.

Теоретические выводы и предложения, которые содержатся в данной диссертации, могут быть использованы органами государственной исполнительной власти и органами местного самоуправления при разработке и реализации планов, программ и прогнозов развития соответствующих регионов. Кроме того, положения и выводы диссертации могут быть использованы в специальных учебных заведениях при разработке курсов и спецкурсов “Региональная экономика”, “Местное самоуправление”. “Рынок труда и трудовые ресурсы”.

Ключевые слова: рынок труда, трудовые ресурсы, экономически активное население, государственное регулирование, управление, экономическое развитие, ресурсный потенциал, местное самоуправление, инструмент, социальное партнерство, концепция.

Blagodir Yu.A. Mechanism of State regulation of labour market and reconstitution of economically active population in over-full labour force regions of Ukraine - Manuscript

Dissertation for degree of candidate of Public administration specification 25.00.02 - mechanisms of public administration. National Academy of Public Administration Office of the President of Ukraine.-Kyiv, 2004.

The dissertation highlights theoretic-methodological and applied provisions of regulating regional labor markets of Ukraine in “over employed” regions.

The experience of reforming the economy of Ukraine testifies about the necessity of attaching more attention to the labor market both in theoretic and in practical plane. The first step at this should be theoretical understanding of labor market problems, in particular it’s place among other types of markets, economic essence and basic economic models etc.

The theoretic and methodological provisions of researching social processes on the labor market, taking place under influence of economic transitions; described the methodic approaches to evaluation of social and economic activity of activities ensuring competitiveness of unemployed population; examined the research provision of ensuring the structural rebuilding of Ukraine’s economy in the context of ensuring structural rebuilding of Ukraine’s economy in the context of providing the national interests; outlined the strategic directions of ensuring social priorities of the labor market in conditions of structural modernization of economy. On the basis of scientific analysis of contemporary practices of regulating national labor market the ways are suggested to improve the mechanism of protection of economically active population in “over employed” districts.

Keywords: labor market, labor resources, economically active population, unemployment, segmentation of labor market, social partnership.